

Lap.
 . . . 64
 . . . 70
 végés 85
 . . . 126
 végés 196
 trajzi
 . . . 220
 . . . 246
 s. . . 250
 . . . 259
 . . . 285
 . . . 286
 . . . 295
 . . . 303
 . . . 311
 . . . 319
 . . . 335
 . . . 348
 . . . 350
 . . . 365
 . . . 374
 . . . 414
 . . . 423

. . . 94, 110,
 227, 284.
 348, 374
 . . . 96, 128.
 256, 272.
 398, 431
 192, 224.
 352, 368,
 384, 432
 351, 431
 176, 240
 208, 384

KIS LAP

A HÉJJA ÉS A HOLLÓK. (Lásd a 15. lapon.)

XXIII. kötet. 1. szám.

Ára negyedévre 1 ft 40 kr.
 Megjelen hetenkint egyszer, 16 oldalon.

1882. július 2-án.

AZ ARANY ÓRA.

— Elbeszélés. —

IRÉNKE és Lottika teljesen joggal érezhették magukat boldog gyermekeknek. Szerető szülők gondjai alatt éltek a fővárosban, jólétben és kényelemben s ha szüleik nem voltak is épen valami nagyon gazdagok, áldozhattak mégis eleget a gyermekek nevelésére s multságára is. Nem is volt a két leánynak semmi baja, csak mikor egy kis testvérkéjük születet s ennek Gábor bácsi, a mama testvérbátja lett a keresztapja, akkor jutott eszökbe, hogy mégis van valami, a mivel nem lehetnek megelégedve.

Mert az ő keresztapjok is Gábor bácsi volt. Igen ám, de hát hogy lehettek volna ezzel megelégedve, mikor soha sem látták! Hallották, hogy Gábor bácsi valahol messze falun lakik, nagyon tudós ember, aki örökké a könyvekben buvárodik és egészen megfeledkezik a világról, de hát Irénke és Lottika jobb szeretették volna, ha a keresztapa nem lett volna olyan nagyon tudós vagy legalább ő rólok nem feledkezett volna meg. Mit is ér az olyan keresztapa, a kinek még a hírét sem hallani, akinek semmi hasznát sem lehet venni. Igaz, hogy Gábor bácsi néha megemlékezett keresztleányairól, de abban nem volt köszönet. Egyszer küldött nekik eskőt meg puskát mert mikor az ajándékot vette, hamarjába nem jutott eszébe, fiuk-e vagy leányok s utoljára is abban állapodott meg, hogy fiuk. Mászor meg mikor a leánykák már nagyobbcskák voltak és iskolába jártak, küldött nekik

afféle ölben ülő kis babáknak való játékszert, mert azt hitte, hogy még mindig olyan kicsinyek.

— Már ha reánk bízta volna, mi jobb keresztapát választottunk volna magunknak, mondá gyakran a két leány.

De ezt már csak maguk közt mondogatták, mert szülőiktől mindig azt hallották, hogy az egész család büszke lehet Gábor bácsira, a ki olyan híres és nevezetes, ember. Irénke és Lottika jó gyermekek voltak s tudták, hogy amit apácska mond, annak igaznak kell lenni; de az igazat megvallva, sehogy sem tudták megérteni a dolgot, mert nekik épen nem kellemes emlékek maradt arról, mikor egyszer együtt voltak Gábor bácsival.

Mert egyszer mégis látták. Régen volt, vagy hat évvel ama történet előtt, melyet tulajdonképen el akarok mondani. Irénke akkor még csak vagy hat éves kicsike leányka volt, Lottika pedig egy esztendővel fiatalabb s ugyancsak félénken bámultak, mikor egyszer az ebédnél egy ősz szakálu, kopasz fejű, szemüveges öreg urat pillantottak meg s mamájuk így szólt:

— Irénke, Lottika köszönjétek szépen, ez keresztatyátok, Gábor bácsi. Nézd édes Gábor bátyám, ez a nagyobbik Irénke, a kisebbik Lottika.

A kicsikék félénken közeledtek Gábor bácsihoz, ki azonban oly nyájasan, oly jószágosan mosolygott reájok, hogy hamar megbarátkoztak vele. Csakhogy Gábor bácsi egy óra mulva nem tudta melyik Irénke, melyik Lottika; soha sem volt neki dolga kis gyermekekkel, esze mindig komoly tudományos dolgokon járt s így

persze nagyot bámult, mikor Irénke azt mondta neki, hogy játszani akar vele. Gábor bácsi szinte megijedt. Játszani! Hiszen ő nem tud játszani, fogalma sincs róla, hogy kell ilyen kis gyermekkel játszani. És csakugyan nem is boldogult vele Irénke, nem lehetett a keresztapának hasznát venni a játéokra. De egyszer aztán Gábor bácsi mégis kitalált valamit, a mivel örömet szerezhesen keresztlányainak.

— Elviszlek holnap a muzeumba, mondá egyszer. Ott láthatni gyönyörű képeket, aztán töméntelen állatot, madarat, bogarat és ezerféle szép és érdekes dolgot.

A kicsikék még soha sem voltak a muzeumban s az igazat megvallva, nem is igen tudták, mi az. Látták a szép nagy épületet, sétáltak is a körülte elterülő kertben, de arra soha sem voltak kíváncsiak, mi van abban a nagy épületben. Mikor azonban hallották, hogy ott szép képeket, meg oroszlanokat, tigriseket és más mindenféle állatot lehet látni, nagyon örültek a keresztapa szép tervének s elhatározták, hogy a keresztapa mégis csak kedves ember.

Másnap délelőtt meg is indultak, szépen felöltözve s utközben nagyon meg voltak elégedve Gábor bácsival, szinte sajnálták, hogy a muzeum olyan közel van a lakásukhoz. Mert Gábor bácsi épinséggel nem volt olyan szigorú, mint a mama, a kivel nagyon illedelmesen, rendesen kellett lépkedni az utcán. Gábor bácsitól tehettek, amit akartak. Megálltak minden boltablak előtt, utána szaladtak egy fura kis borzas pincsi kutyának, szaladgáltak az uteza egyik oldaláról a másikra, hogy valamit jobban meglássanak, szóba álltak

mindenféle kósza gyermekekkel s Gábor bácsi türelmesen várta, míg ismét tovább mehettek.

Végre azonban mégis csak eljutottak a muzeumba, hol épen a természetrajzi osztály volt nyitva. Van ám ott látni való! A két kicsike azt sem tudta, merre nézzen előbb, oroszlánt, krokodilt, kigyót, madarat bámuljon-e inkább. Eleinte féltek is, mert azok az állatok valósággal élőknek látszanak; de Gábor bácsi megnyugtatta őket, hogy már itt csak a bőre van az állatnak, ügyesen kitömve, nem kell attól félni. Azután kérdezgetni kezdték, melyik állat micsoda és Gábor bácsi magyarázta is nagy kedvvel; de bizony ebben nem volt köszönet, a kicsikék nem értettek abból egy szót sem. Gábor bácsi tudniillik azt hitte, hogy alaposan kell mindent megmagyaráznia és beszélt olyan tudományos dolgokat, hogy a kis lányok egy ideig csak ámultak, csak hallgatták, de végre megunták, mert egy betűt sem értettek belőle. Nem kérdezgették tehát többé, hanem nézték, bámulták, a mi leginkább a szemökbe ötlött, szaladgáltak ide-oda, egyik teremből a másikba és észre sem vették, hogy Gábor bácsi már nincs közelökben.

De Gábor bácsi sem vette észre. Egy igen ritka madarat pillantott meg s mint tudós, nagy érdeklődéssel nézte, mikor egy másik öreg ur jött oda s csakmar beszélni. vitatkozni kezdtek a ritka madár fölött. Az idegen is tudós férfi volt, s a vitatkozás sokáig tartott, úgy hogy a termék már üresedni kezdetek, a többi látogató már mind haza ment és végre az őr megszólítá a két öreg urat, hogy ideje lesz

haza menni, annál inkább, mert már becsukják a termeket.

— Az ám, már elmúlt dél, otthon talán várnak is az ebéddel, szólt Gábor bácsi és megindult.

Mikor az ajtón kilépett, nagyon nyugtalanította valami.

— Mintha elfelejtettem volna valamit, dörmögé magában. De mit? Ugyan mit is hagyhattam ott? A kalapomat... nem, az itt van a fejemen... talán a pápaszemet... azt sem... itt van az orromon... vagy a botomat... nem azt sem, azt még otthon felejtettem el, magammal sem hoztam.

Ekkép megnyugodott, hogy talán mégsem felejtett el semmit, hiszen mindene megvan. Haza

is sétált szépen testvére lakására s azt sem vette észre, hogy az öreg dada nagyon csodálkozva és ijedten nézett reá. De a mint a szobába lépett, a gyermekek anyja jókedvűen kérde:

— No's, kedves bátyám, nem volt sok bajod a kicsinyekkel? Jól viselték magukat?

Gábor bácsi majd kővé vált. Most jutott csak eszébe, mit felejtett el. Hiszen a két leánykával ment a muzeumba s

egyedül tért haza; hová lettek a kicsinyek? Az ám, ha ő azt tudta volna! Csak hogy egyébre nem is emlékezett annál a szerencsétlen ritka madárnál, melynél órákig állt és vitatkozott; azalatt pedig a két kicsike pedig tovább ment s ki tudja hova lett! Igen sok ember volt ott velök együtt, a lánykák bizonyosan a többi látogatóval teremről-teremre sétáltak, míg végre a kijáráshoz értek, kimentek, az utcára jutottak, és most ki tudja hol

tévelyegnek a nagyváros utcáin! Talán már valami bajuk is esett, kocsis gázolta el őket vagy valami gonosz csavargó kifosztotta szép ruháskáikból. Mert a sok ezer meg ezer ember közt, a ki a főváros utcáin jár-ke, sok rossz ember

VESZÉLYBEN. (Lásd a 14. lapon.)

is akad ám.

Nagy volt az ijedelem. Gábor bácsi persze rettentően haragudott maga-magára, csak hogy ezzel már nem volt segítve a bajon, indulni kellett gyorsan a kicsikék megkeresésére.

Keresték mindenfelé, a muzeum kertjében, a szomszédos utcákon, hiába; hírt adni pedig senki sem tudott a gyermekekről, mert a nagyváros utcáin annyi ezer meg ezer ember jár, hogy azok közt

egy pár kis gyermek egészen elvész. Ott-hon elázott a leves, elhült az étel, de senki sem gondolt az ebédre s a jó Gábor bácsi maga persze leginkább kétségbe volt esve. Utóljára, már jó későn délután neki jutott eszébe:

— Hát ha a kicsinyek most is ott vannak a termekben, az ör rájok csukta az ajtót, mikor a látogatás ideje véget ért?

Siettek az őrhöz s ez eleinte azt mondta, hogy a gyermekek nem lehetnek odabent, mert ő a termeket mind megvizsgálja, mielőtt becsukná az ajtókat. De mégis hogy megnyugtassa az aggódókat, fogta a kulcsokat és kinyitotta az ajtót. És a mint beléptek, csakugyan ott találták a két kicsikét, egészen sápadtan a félelemtől, kisírt szemekkel, kétségbeesetten.

Csak nagynehezen tudták a kicsikék elmondani, mi történt. Mikor Gábor bácsi olyan sokáig elmélyedt a ritka madár nézésébe, ők tovább mentek, nézegettek ezt is, azt is és teremről teremre jártak, míg nem végtére nagyon elfáradtak. Várták, hogy Gábor bácsi majd utánok jön, de már nem győzték az állást, leülni pedig nem volt hová. Utóljára már leültek volna a földre is, csakhogy mindenütt sok ember járt, utban voltak; félrehúzódtak tehát egy nagy szekrény mögé s ott ültek le, addig-addig várva Gábor bácsit, míg szépen elaludtak. Az ör, mikor a termen végig ment, nem láthatta őket ott a zugocskában s már rég becsukta az ajtókat, mikor a két kis leány fölébredt, még pedig nagyon éhesen. Itt volt az ebéd ideje. Fólugrottak és meglepetve tapasztalták, milyen nagy csönd uralkodik a termekben, hol azelőtt annyi ember járt-kelt s néze-

gette a sok látni valót. Siettek egy másik terembe, — ott sem volt senki. Kezdték félni és félelmök nőttön nőtt, mikor végig járták mind a termeket és sehol sem találtak senkit, az ajtó pedig csukva volt, nem lehetett kimenni. Sirtak, kiáltozták Gábor bácsi nevét, hiába. Nem hallotta őket senki, mert ha egyszer e termeket becsukják, másnapig senki sem jár ott még közel sem. Nagy félelmöket csak még növelte, mikor aztán végignézték a sok kitömött állaton, mely ott körülöttük volt. Hiába magyarázta előbb Gábor bácsi, hogy ezek az állatok már nem élnek; mikor a hatalmas tigris, oroszlánt látták, azt hitték, most mindjárt megmozdul és reájok ugrik, szóttépi őket.

(Folytatása következik.)

KI MINT VET, UGY ARAT.

— Vigjáték egy felvonásban. —

Személyek:

A MAMA.
LUJZA, } gyermekei.
BERCZI, }
GYURKA.

(Szinhely: csinosan butorozott szoba, melynek nyitott ablakán át kert látszik. Az ablakkal szemközt pamlag, a háttérben ajtó, asztal, szekrény.)

Első jelenet.

Lujza, egyedül az ablakon kinéz.

Mondtam Berczinek, hogy ne maradjon oda sokáig... de fogadni mernék, hogy megint Gyurkával játszik. A mama pedig most már minden pillanatban előjöhet, azt mondta, hogy csak egy pár levelet ír, eddig már talán el is készült... Berczit meg reám bízta, hogy vigyázzak rá, ne ereszszen ki addig, míg a francia

leczkését meg nem tanulta. Szegény Berczi pedig bizony nem szereti azt az unalmas nyelvtant és megvallom, magam sem szerettem, mikor tanulni kezdtem . . . no de majd csak megtanulja valamikor; most olyan szép az idő, hogy nem csodálom, ha kedve kerekedett a kertbe sétálni. De már szeretném, ha visszajönne, mert ha a mama betoppan, mit mondjak neki? Mamácska mindig azt mondogatja, hogy nekem mint idősebb testvérnek jóra kell oktatnom Berczit . . . meg is teszem szívesen, de azt már csak nem tilthatom meg a szegény fiúnak, hogy egy kicsit ne sétáljon. (A mama az ajtóban megjelen.) Mégis csak jó lett volna, ha előbb megtanulja a leczkését . . . Jaj, a mama!

Második jelenet.

A mama, Lujza.

A mama. Én vagyok . . . mért ijedtél meg annyira?

Lujza (erőltetett vidámsággal.) Megijedtem? Oh dehogy! Hogy is ijedhettem volna meg! Csak azt hittem, hogy mamácska még leveleket ír.

A mama. Már megirtam. De Berczi hol van?

Lujza (mintha nem hallotta volna.) Most sétálunk kissé, ugy-e mamáskám?

A mama. Nem sétálunk, nem érek rá. Berczit kérdeztem . .

Lujza. De olyan szép az idő . . . menjünk a kertbe!

A mama (kissé határozottabban.) Mondtam már, hogy nincs időm sétára. Hol van Berczi, arra felelj.

Lujza. Berczi? Hát nincs itt? (Körülnéz.) Csakugyan nincs itt . . . pedig csak az

imént volt itt. Én olvastam s kissé elmerültem.

A mama. És nem törődte velem, hogy Berczi mit csinál. Pedig rád bízom, hogy vigyázz rá s ne engedd játszani, míg meg nem tanulta leczkését.

Lujza. Oh, Berczi tanult, szörnyen tanult . . .

A mama. Felmondta neked a francia verset?

Lujza (kissé akadozva.) Nem . . . még nem tudta egészen . . .

A mama (szigoruan.) És mégis kiment játszani? Tehát így bízhatom benned?

Lujza. Oh, mamáskám, Berczi tanul, most is tanul, már emlékszem, azt mondta hogy zavarja őt, ha mellette van valaki, a maga szobájába zárkózott, hogy nyugodtan tanulhasson.

A mama. Az már más. (Kifelé indul, de épen ekkor a kertből kiáltás hallatszik: Lujza! Lujza!)

Lujza (ijedten félre.) Jaj a szerencsétlen, épen most kiabál odakint!

A mama (visszafordul.) Ez Berczi hangja . . . tehát mégis a kertben van.

Lujza (zavartan.) A Berczi hangja volt? . . . nem . . . igen . . . azt hiszem, csalogdol mamáskám . . .

A mama. Oh nem, nagyon jól hallottam. De hiszen már jön is.

Harmadik jelenet.

Voltak, Berczi, Gyurka.

Berczi (sietve ront be s nem látja meg rögtön a mamát, az ajtóban kiáltja: (No itt vagyunk, Lujza, ne félj, a mama nem fogja tudni . . .

A mama (szigoruan.) Mit nem fog tudni a mama?

Berczi (megakadva.) Izé... semmi... csak azt akartam... izé...

Lujza. Bizonyosan a folyosóra mentél tanulni s nem a szobádba, ugy-e? (Titkon int neki, hogy igent mondjon.)

Berczi. Igen... oda kint jobban tudok tanulni... aztán jött a Gyurka, hát bevezettem.

A mama. Ah, a Gyurka... no, jöjj be, fiam.

Gyurka (egyszerűen, parasztosan öltözve, egyik kezében pörge kalapját, a másikban kosárkát tartva, előjön az ajtóból, hol eddig állt s ügyetlenkedve kezét esékol a mamának.) Szerencsés jó napot kívánok nagyságos keresztanyácskám... hát eljöttem... ide... az apám uram...

A mama. Hogy van édes apád? Remélem, nincs baj nálatok?

Gyurka. Dehogyan, olyan egészségesek vagyunk mindnyájan, hogy édes apám azt mondja, már nem győz kenyérrel... csak az egyik kis malacunk fult bele tegnap a nagy tócsába, meg két csirkénk pipet kapott, különben semmi bajunk.

Berczi. És egy kosárka epret is hozott Gyurka...

A mama. Ah, ez nagyon szép. És épen jókor, mert ma délután vendégeim lesznek. Köszönöm, kis fiam.

Gyurka. Oh kérem, nincs mit. Annyi epret szedünk itt a közeli erdőben, hogy már torkig vagyunk vele... hát gondoltuk, hogy hozok belőle keresztanyámnak.

A mama (nevetve.) Nagyon szép... de mindegy, mégis jól tetted, hogy elhoztad. Épen itt van a gyümölcsös tálcza,

jöjj, töltsük ki. (A háttérben levő asztalhoz mennek s ott egy tálba töltik az epret.)

Lujza (mialatt a mama és Gyurka a háttérben vannak, sugva Berczihez.) Most majd bajba jutottunk mindaketten. Mondtam ugy-e, ne maradj oda sokáig.

Berczi. Oh, a mama nem fogja kérdezni... kivált ha vendégek jönnek.

Lujza. Igen, de nem tudod a leczkédet...

Berczi. Találtam kifogást...

Lujza. Mit?

Berczi. Azt, hogy a könyv beleesett a kutba...

A mama (előjön az epres tállal.) Kedves leányom, ad ezt át a szobaleánynak, hogy tegye a többi csemegéhez. (Lujza el.) Te pedig, Gyuriczám, ugy-e itt maradsz nálunk ozsonnára?

Gyurka. Persze, hogy itt maradok. Mondták otthon is, hogy keresztanyám bizonyosan ad jó ozsonnát.

A mama (mosolyogva.) Nos, remélem, meg leszesz elégedve. Ozsonnáig játszhatok Berczivel. Csak előbb fel kell Berczinek mondani a francia leczkédjét. Hol a könyv fiam?

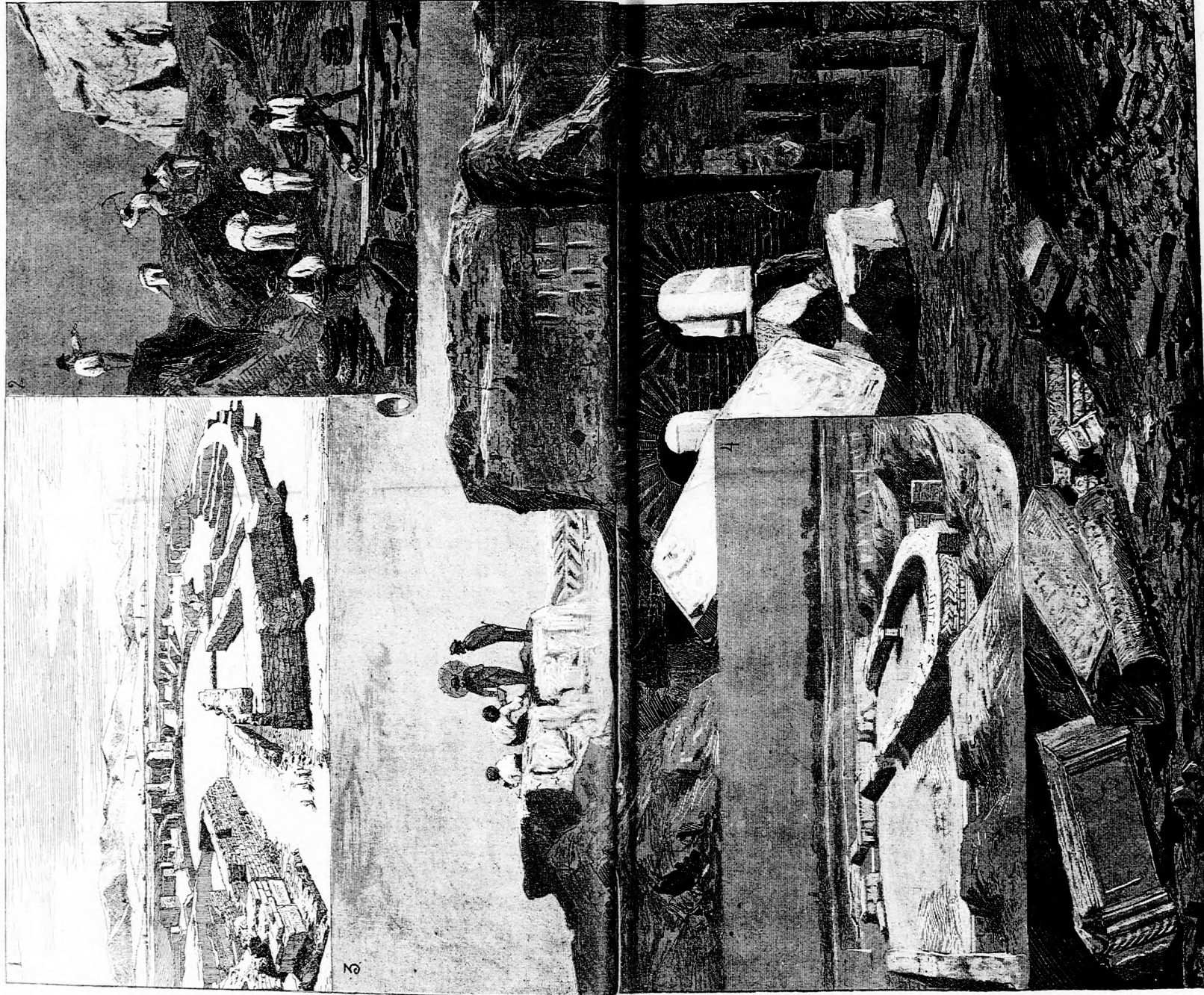
Berczi (zavartan.) A könyv?... a könyv?

A mama. Persze, hogy a könyv, az, a melyből a francia verset kellett megtanulnod.

Berczi. Istenem, most jut eszembe... annak vége!

Gyurka. Talán azt a könyvet keresik, a melyik Berczi urfinál volt kint a mezőn?

(Folytatása a 10. lapon.)

ÓSKORI EMLÉKEK Ó-BUDÁN. (Lásd a 14. lapon.)

(Folytatás a 7. laphoz.)

A mama (elkomolyodva.) Kint a mezőn?

Berczi (élénken.) No igen... itt a ház előtti kis pázsiton... Gyurka persze ezt is mezőnek hiszi.

Gyurka. No már csak tudom, hogy mi a mező... elég libát őriztem...

A mama. Jól van jól, — de hát hova lett a könyv?

Berczi. A könyv? Igen... hát a könyv... izé... az úgy volt, hogy a mint Gyurkát megláttam, hát eléje siettem, épen a kerti kútnál találkoztunk, én meg néztem, mi van a kosárban... Gyurka meg a könyvet nézte, aztán a kút párkányára tette és épen akkor nagy szél jött... igazán, nem a Gyurka hibája... inkább az enyém... de mégis a szél fujta le a kutba. Ugy-e Gyurka... hiszen láttad... (titkon integetett Gyurkának, hogy igent mondjon.)

Gyurka (bámészan néz.) Micsoda? Közel sem jártam a kúthoz... de csak furcsa história...

Berczi. No, soha se félj, Gyurka! jobb őszintén megvallani, mamácskám megbocsát... aztán nem épen a te hibád, inkább mindkettőnké... majd a zsebpénből veszek új könyvet.

A mama (ki figyelmesen nézett hol Berczire, hol Gyurkára.) Ugy! Tehát a könyv elveszett, beleesett a kutba. No, majd veszünk másikat. Hanem azért mondt fel azt a verset, a melyet mára adtam fel. Én tudom az egészet.

Berczi (ismét megzavarodva.) Igen... kedves mama... de még nem tudom...

mikor a könyv a kutba esett, még nem tanultam meg...

A mama. Más szóval, ma ismét előbb kezdted a játékot s utoljára hagytad a tanulást.

Berczi. Oh dehogy!... de nincs könyvem, nem tanulhatok...

A mama. Találunk más hasonló könyvet. (Egy szekrényhez lép.) Az elmulasztott vers helyett megtanulod ezt a két lapnyi történetkét.

Berczi (hüledezve.) De mamácskám!

A mama (komolyan.) Semmi kifogás! Csak nem gondolod, hogy mert a szél, az a gonosz szél olyan ügyetlen volt és a kutba sodorta azt a könyvet, tehát abba fogod hagyni a tanulást. Ma vendégeink lesznek, azok előtt szavalni fogsz. Tehát szépen tanuld meg e történetkét, s jól jegyezd meg, hogy míg tökéletesen nem tudod addig nem szabad kilépned a szobából. Gyurka fiam, jöjj, ne zavarjuk a tanulásban. (Megy az ajtó felé.)

Gyurka (indul utána, töprenkedve, félve.) No de már ez csak furcsa dolog... csipjen meg a kakas, ha értem... hogy én a kútnál voltam Berczi urfiával és a könyv beesett a kutba... az már bizonyos, hogy a szegény Berczi urfi egészen megzavarodott, nyilván mert nem tudja, hol vesztette el a könyvet. De én tudom, láttam, mikor a mezőn egy bokor alá tette s ott felejtette... Elő kell kerítenem...

A mama (az ajtóba állva.) No Gyurka, min töröd a fejedet? Jöjj!

Gyurka. Igenis, keresztanyám, megyek már, csak a kosárkámat viszem ki. (Fölkapja a kosarat s mindketten el.)

Negyedik jelenet.

Berczi. kétségbeesett, duzzogó arccal áll a szoba közepén, kezében a könyvvel.

De hiszen ez borzasztó! (A könyvbenéz.) Két oldal . . . két egész oldal . . . egy egész hosszú történet! Hiszen az a vers sokkal kisebb volt . . . fele sem ennek . . . és könnyebb is verset megtanulni . . . ez nem igazság . . . nem . . . ez már kegyetlenség! Oh, a mama néha igazán kegyetlen! Fogadni mernék, hogy büntetésül adta ezt föl, mert gyanakszik, hogy nem igaz, amit a könyvről mondtam. Pedig nagyon szépen kigondoltam . . . és bizonyosan el is hitte volna, ha Gyurka egy kicsit segít. . . De hiába integettem neki, nem értette meg . . . olyan együgyű . . . csak bámult, mint a birka . . . Persze, ezek a parasztfiúk olyan neveletlenek, csak azt tudják elbeszélni, a mi igazán történt. De hát most már mit csináljak? Ezt a két oldalt meg nem tanulhatom . . . az lehetlenség . . . inkább három verset . . . Ugyan érdemes volt eldugni a könyvet . . . és most már nem is segíthetek a dolgon, mert azt mondtam, hogy a könyv a kut fenekén van, onnan csak elő nem hozhatom. Igazán, egy idő óta semmiben sincs szerencsém. Csak legalább a jó Lujza jönne . . . ő mindig megsegít . . . (Leül a pamlagra és lecsapja a könyvet az asztalra.) Én bizony bele sem kezdek . . . úgy sem bírnám megtanulni.

Ötödik Jelenet.

Berczi, Lujza.

Lujza. Berczi, jöjj hamar! siess!

Berczi. Hová? Mi történt?

Lujza. Janka néniék jönnek . . . már látni a kocsit . . . Dezső a bakon . . . eléjük

megyünk a kerten keresztül . . . És mamácska mondta, hogy mindjárt itt lesznek Lajos bácsiék is, a fiúk, leányok mind, aztán a kertben fogunk játszani.

Berczi (fölugrik és indul.) Szaladjunk eléjük. (Megáll.) Jaj! Hiszen nekem nem szabad kimennem . . . a mama azt mondta, hogy addig ki nem mozdulhatok ebből a szobából, míg ezt a hosszú történetet meg nem tanultam.

Lujza. No hát tanuld meg hamar.

Berczi (boszusan leül s mindinkább elpityeredve.) Nem, most már hiába is próbálnám . . . nem is próbálok . . . csak azért sem . . . ez kegyetlenség . . . én ezt meg nem bírhatom . . . vendégek lesznek itt . . . mulatni fog mindenki . . . és én itt fogok ülni. (Kézzel-lábbal toporzékol.) Oh, ez borzasztó! Ez rettenetes. (Sir.)

Lujza. No, no, Berczikém . . . ne sírj hát no . . . majd meglátszik rajtad . . . vörös lesz a szemed.

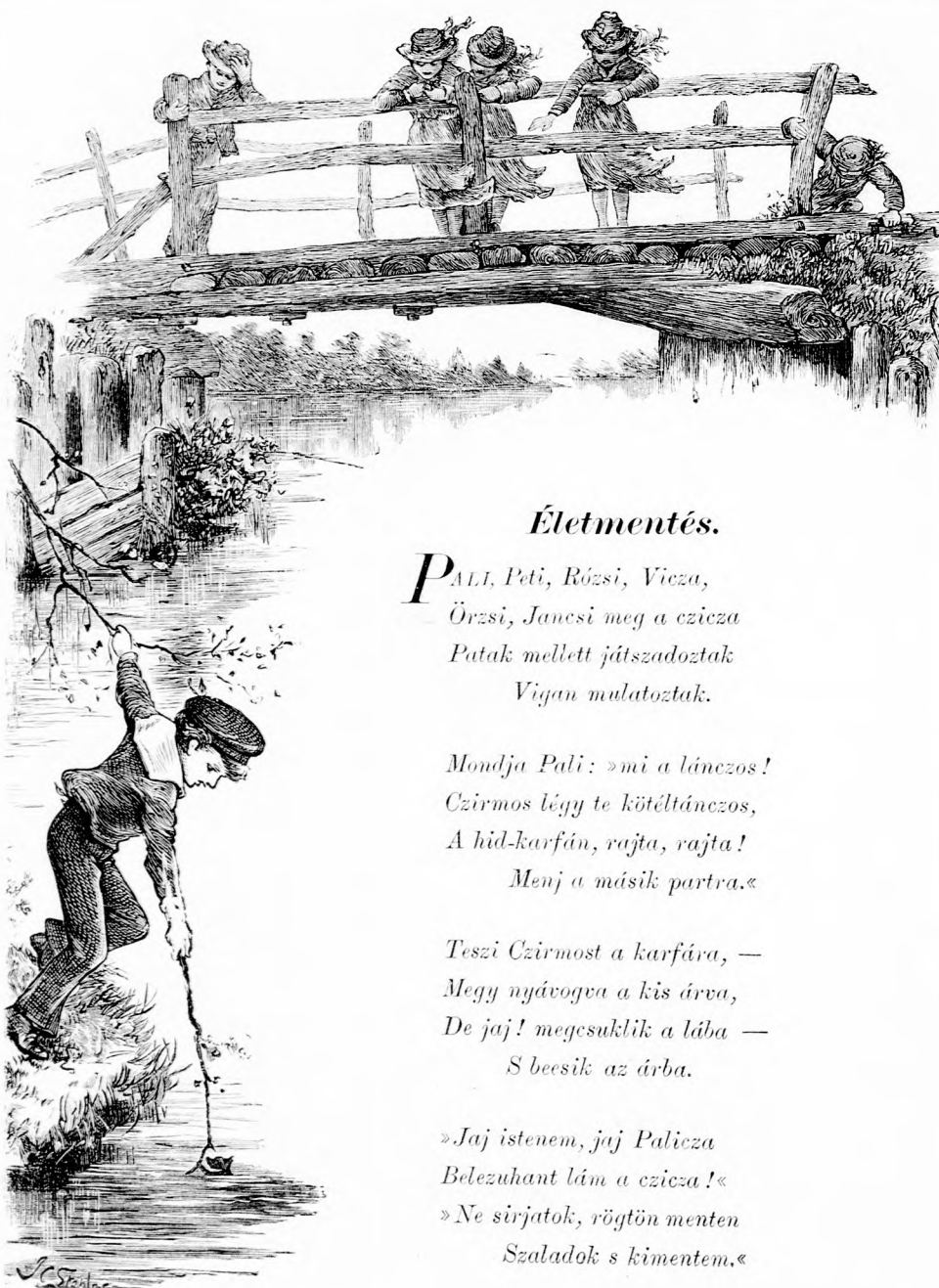
Berczi (még indulatosabban.) Bánom is én . . . hadd legyen vörös, vagy zöld, vagy fekete, nem bánom, ha mindjárt meghalok is . . .

Lujza (simogatja.) Jaj, Berczikém ne beszélj már ilyen borzasztó dolgokat! Még utoljára bele betegszel . . . talán már most is lázad van . . .

Berczi (zokogva.) Meglehet . . . magam is azt hiszem, hogy beteg vagyok.

Lujza. De hiszen akkor nem szabad tanulással kizozni magadat . . . azt a mamácska bizonyosan maga sem akarná . . . mindjárt meg is kérdezem. (Az ajtóhoz lépve kiszól:) Mamácska . . . kedves mamácska Berczi rosszul van . . .

(Vége következik.)

Életmentés.

*P*ALI, Póti, Rózi, Vicza,
Örzi, Janesi meg a cziéza
Patak mellett játszadoztak
Vigan mulatoztak.

Mondja Pali: »mi a lánczos!
Czirnos légy te kötél-tánczos,
A hid-karfán, rajta, rajta!
Menj a másik partra.«

Teszi Czirmost a karfára, —
Megy nyávogva a kis árva,
De jaj! megcsuklik a lába —
S beesik az árba.

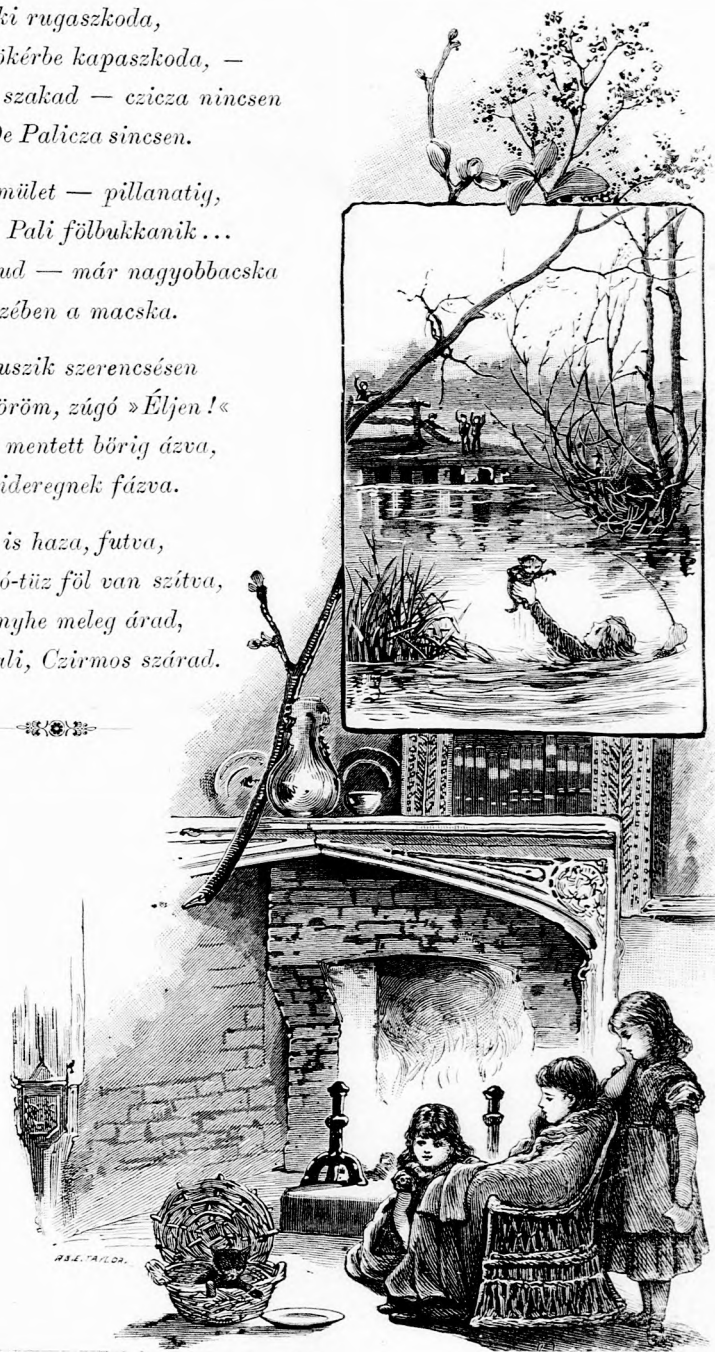
»Jaj istenem, jaj Palicza
Belezuhanlám a cziéza!
»Ne sirjatok, rögtön mentem
Szaladok s kimentem.«

*Pali neki rugaszkoda,
Egy gyökérbe kapaszkoda, —
Gyökér szakad — czicza nincsen
De Palicza sincsen.*

*Van rémület — pillanatig,
De ni! Pali fölbukkanik...
Uzgni tud — már nagyobbacska
S kezében a macska.*

*Partra uszik szerencsésen
Van is öröm, zúgó »Éljen!«
Mentő s mentett bőrig ázva,
Dideregnek fázva.*

*Sietnek is haza, futva,
Kandalló-tűz föl van szítva,
Rájuk enghe meleg árad,
Pali, Czirmos szárad.*

Veszélyben.

(Képpel a 4. lapon.)

Itt ülök . . .
 Hogy menekülök?
 Félkelnék,
 Igen, ha mernék.
 Észrevesz
 E szörny és megesz.
 Mi lehet?
 Töröm eszemet.
 Hogyha bánt,
 Ugy nem elefánt,
 Mert az nagy
 Bár, de békén hagy.
 Nem ily jó,
 Már a viziló.
 S ha talán,
 Épen oroszlán —
 Ugy itt e helyen
 Ütött a végóráim nekem.

*

No ne félj,
 Nincs veszély,
 Jámbor tücsköt vig dalost,
 Néztél szörnynek el te most.

AZ ÉSZAKI SZÉL.

— Mese. —

SÉTÁLNI ment egyszer az északi szél, de minthogy nagyon rakoncátlan legény, mindenféle rendetlenkedett. Mikor a kertbe ért, megtépte a rózsákat, lekonyította a liliomok szárait, lerázta az érett barackokat és a sárba dobálta a körtéket.

A mezőn meg még szilajabb volt. Itt porba tiporta a kalászokat s az erdőn a fák ágairól leszakgatta a lombot és szétszórta a levegőbe. S ami több — egy öreg, gyenge fát úgy kidöntött, hogy égneek állottak gyökerei.

Erre elmentek az emberek a Szélkirályhoz panasza, a ki légpalotájában kénye-kedve szerint fogva tartja, vagy szabadon bocsátja a szeleket. Elmondták neki a pusztító északi szél viselt dolgait,

és hogy mint gyászolja kert és mező a rajtok elkövetett sérelmeket.

Erre a Szélkirály előhívta az északi szelet és kérdé tőle, igazak-e az emberek vádjai? Nem tagadhatta, mert mindnyájuk szeme láttára ott busult a megfosztott mező, az elpusztított kert s a kidöntött vén fa. Erre azt kérdé tőle a király: »Miért tetted ezt?« Felelt az északi szél: »Ejnye no, hisz én nem is voltam ily rossz szándékkal. Csak játszani akartam a rózsákkal, liliomokkal, barackokkal és a többi fával. Hiszen én nem is gondoltam, hogy az én dévajkodásom még fájni is fog nekik.« Amire a király így válaszolt: »Ha te oly gorombán játszol a növényekkel, nem eresztelek ki többé. Egész nyáron át csukva tartalak. Télen, mikor nincs virág, nincs lomb és gyümölcs, akkor kimehetsz és játszhatol. Látom, hogy te csak a jéghez és hóhoz való vagy, de nem virágokhoz és gyümölcsökhöz.«

Ez volt az északi szél büntetése.

Fligl József.

ŐSKORI EMLÉKEK Ó-BUDÁN.

(Képpel a 8—9. lapokon.)

AKIK vidékről feljönnek hazánk szép fővárosába, Budapestre, látnak itt sok szép palotát, pompás házsorokat, de láthatnak aztán még valamit, a mi még e palotáknál is nevezetesebb. Mert új palotát sokfelé találhatni, de annál ritkábban másfél ezer esztendő épületnek romjait. Régi várak, kastélyok omladékait hazánkban szerte láthatunk, ezek azonban mind csak pár száz évesek, míg azok a romok, melyek fővárosunk egyik kerületének, Ó-Budának határában vannak, olyan régiek, hogy mikor magyar őseink ebbe az országba beköltöztek, ezeket már itt találták. Pedig egy pár év mulva már ezer esztendeje lesz, hogy a magyarok e szép országot elfoglalták.

Több száz esztendővel azelőtt, hogy a magyar nép ide beköltözött, a rómaiak

uralkodtak a mai Magyarország egy részében. Hatalmas, mivel nép volt az, meghódította majdnem az egész akkor ismert világot és, hogy a meghódított népek engedelmeskedjenek, megerősített városokat épített, hol római katonák örködték a tartomány fölött.

Azon a helyen, hol most Ó-Buda áll, hajdanában szintén ilyen római város állott s »Aquincum« volt a neve. Ha a muzeumba megyünk, láthatunk sokféle tárgyat, mely az őskori városból való s melyek a földből kerültek elő, mikor most valami végett kissé mélyebbre ástak. Találtak sirokat kőkoporsókkal s a koporsókban különböző ékszereket, pénzeket, megtalálták az épület részeit is, de a legnevezetesebb, a mi abból a nagyon régi korból látható, csak két év óta került napfényre. Az pedig nem más, mint egy színháznak meg egy fürdőnek a romjai.

Több ízben beszéltem már nektek arról, hogy a régi rómaiak nagyon szerették a czirkuszi produkeciókat. Az ő czirkuszaik kőből emelt nagy épületek voltak s természetesen annak már nagyobb városnak kellett lenni, a hol ilyet építhettek. Abból tehát, hogy Ó-Budán ősrómai színházat, »amphiteatrum«-ot találtunk, azt következtethetjük, hogy a hajdani Aquincum nem épen kis város lehetett. És ezt bizonyítja az is, hogy tavaly egy nagy ősrómai fürdő romjait is megtaláltuk. Mert a rómaiak sokat költöttek szép és kényelmes fürdők építésére is és a mit ma gőzfürdőnek nevezünk, azt tulajdonképen már két ezer esztendővel ezelőtt a rómaiak találták fel.

Hogy magyar fővárosunk mellett ilyen ősrégi épületek romjai vannak, azt sokáig senki sem gyanította. Mikor a hajdani rómaiakat innen vad, harcziás népek: hunok, kelták, avarok elűzték, a szép városok romba dőltek s a mi magyar őseink bejövetele után is sok száz esztendőn át minduntalan háboru és pusztítás folyt. A

hajdani mivel rómaiak épületei omladoztak s száz meg száz évek multával egy-egy domb támadt a helyökön, aztán benőtte a fű s végre szántottak vetettek fölötte, nem is gyanítva, hogy mélyen a föld alatt érdekes romok lappanganak. De végre most már ismét felvilágosodott, mivel korban élünk és a tudósok kikutatják az ősrégi idők maradványait is. Ekkép jeles magyar tudósok kideríték, hogy Ó-Buda mellett másfél ezer éves épületek romjainak kell lenni. Asni kezdtek s csakugyan megtalálták a hajdani Aquincum színházának és fürdőjének romjait.

A képen 1. számmal megjelölve láthatjátok a színház maradványait. A 2-dik részlet azt mutatja, mikép dolgoznak az ősrégi romok kiásásán, a 3. és 4-dik részletek pedig a fürdő romjait mutatják.

Ha föllátogattok Budapestre, s időtök engedi, érdekes lesz megszemlélnetek az őskori emlékeket is.

A HÉJJA ÉS A HOLLÓK.

(Képpel a czimlapon.)

A TERMÉSZETBUVÁROK sok érdekes bizonyítékát jegyezték már fel annak, hogy az oktalannak nevezett állatok épen nem olyan oktalanok, mint az emberek sokáig hitték. Persze, nincs annyira kifejezett elméjük, mint az embernek, de sokszor meggyőződhetni, hogy tudnak gondolkozni, egymást megértik és nem ritkaság, hogy egymásnak segítségére sietnek. Az olyan állatok, melyek nagyobb csapatokban szoktak együtt élni, különösen ragaszkodnak egymáshoz és összetartanak a veszélyben is; de megtörténik ez gyakran olyanoknál is, melyek különben nem élnek közösen.

Egy természetbuvár nemrég egy ilyen érdekes esetet figyelt meg. A falu közelében sétálva, egyszerre éles vijjogást hallott s nemsokára héjját pillantott meg, mely gyorsan röpült a magasba, karmai közt prédát tartva, — valami madarat

mely fájdalmasan sivitott és vergődött, de nem menekülhetett a gonosz rabló erős karmaiból. Miféle madár volt a szegény áldozat, azt a természetbuvár eleinte nem tudta, de csakhamar kitalálta, mert a következő pillanatban egy holló röppent fel és teljes erejéből igyekezett utolérni a rablót. Bizonyos, hogy a falánk héjja a holló fészkeire csapott le és elragadott egy fiatal hollót. Az öreg holló pedig nem ijedve meg a sokkal hatalmasabb ellenségtől, utána eredt, hogy megszabadítsa kis fiát.

Ez nagyon hiábavaló kísérletnek látszott, mert a holló ámbár nem épen gyöngé madár s erős csőrével ugyancsak harap, a héjjával szemben mégis csak gyöngé. De az első hollót csakhamar követte egy második, aztán egy harmadik, negyedik s végre egy egész kis raj. A holló pedig csak párosával szokott együtt lakni, tehát világos, hogy a többiek csupa barátságból siettek segítségül, mikor látták, milyen veszedelem érte egyik rokonukat. És bár egyenként nem bírtak volna a héjjával, együtt már bátran mérkőzhetek vele.

Látta ezt a héjja is és még gyorsabban csattogtatta szárnyait, de nem tudott eléggé sebesen röplüni, mert a prédát karmai közt kellett tartani s ez nehezítette mozgását. A hollók pedig mind közelebb jutottak s már szorongatni kezdték. A héjja hol fölfelé, hol lefelé próbált szökni. hol feléjük csapott csőrével, de a hollók nem tágitottak s mintha ügyes vezér vezette volna őket, egészen körülfojták a rablót; néhányan följebb röpltek, mint a héjja, mások alatta, ismét mások mögött röpködtek s a mint egészen elérték, kezdték csőrükkel csipkedni, marni. A héjja egy ideig védte magát s nem akarta semmikép elereszteni prédáját; de végre is kénytelen volt vele, mert minden oldalról annyira tépték, harapták, hogy most már csak saját menekülésére kellett gondolnia. Végre is tehát eleresztette a fiatal hollót és tova röplött. A hollók nem üldöz-

ték tovább, hanem a megszabadult kis holló után leereszkedtek. Szerencsére a fiatal hollónak volt annyi ereje, hogy birta szárnyait mozgatni. A földre esett ugyan, de nem ütötte magát agyon, a természetbuvár, meghatva a hollók viselete által, fölvette a menekültet és addig kereste a fészket, míg rátalált s visszatette belé a kis hollót.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« XXII. köt. 25-ik számában közölt római régiség megfejtése:

„Jusztí te jó viseld magadat mert rád vernek“.

Helyesen fejtették meg: Kőnczey Mariska, Pintér Ferencz és Teréz, Spilenberg Mariska, Strausz Margit és Kornélia, Molecz Béla, Kussy Erzsébet és János, Fischer Jolán és Ilona, Goldstein Fanni, Weisz Miksa és Elemér, Straszburger Malvin, Deutsch Győző és László, Bettlheim Róza és Malvin, Hirschler Margit és Sándorka, Kertész Nándor, Tódor és Róbert, Steinberger Pali, Schvarz Ella, Schuler Arthur, Sztójánovics Sztanka és Jenő, Popper Leo, Sugár József, S., Groszman Roza, Kóhn Gyula, Sachs Hilda, Brünauer Jenő, Oberrecht Margit, Péch Aladár, Obadich Margit, Weizsmann Berta, Szeclezky Andor, Frisch Gusztí, Massanek Gábor (hiányosan), Loschitz Malvinka, Pereszlényi Aladár, Baka Marcsa és Julesa, Uprimny Gizella és Ernesztin, Löffelmann Irén, Ullmann Sarolta, Gyula és Antal, Engel Ernő.

A »Kis Lap« XXII. köt. 24-dik számában közölt betűrejtvény megfejtését utólag még beküldték: Baka Marcsa és Julesa.

Jótekonyság.

A szegény gyermek-kórház javára adakoztak még:

Frisch [Gusztí] és Ilona 2 frt. — Seefehlner Margit és Egon 2 frt. — Fejér Jolán és Ida 1 frt. 50 kr. — Steidl Adolf 1 frt. — Horváth Mariska és Ilonka 1 frt. — Patrubán Dezső 1 frt. — A már eddig kimutatott 619 frt 86 krral együtt összesen 628 frt. 36 kr.

Az Ég áldása legyen a kegyes kis adakozókon.

Forgó bácsi.

Felelős szerkesztő: **Forgó bácsi.** Kiadó-hivatal: Budapest, Barátok-tere 3-ik sz. Athenaeum-épület. Budapest, 1882. Nyomtatja a kiadó-tulajdonos: **Athenaeum** irodalmi és nyomdai részv. társulat.

